זון אויפגאנג — 5.43.
זון אונטערגאנג — 7.12.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואַרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועסטער :
אממייסטן קלאר

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 175. Winnipeg, Tues. Sept. 2, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דינסטאג ט׳ אלול, תר״ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY REFERENCE ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

נאָך רזמענישע אַנטיסעמיטישע פירער באַפרייט

פרוי געשאסן אויף פראווינציעלן פיקניק ארום ראבלין, מאנ.

פאליציסט, אין שיכור׳ן צושטאנד, זאל האבן געפייערט די קויל ווען זי האט געמאכט א שפאס אויף דין חשבון. — שיסעריי קומט פאר ווען פרעמיער ברעקען אדרעסירט צען-טויזנט קעפיקן עולם.

דאפין, מאנ., סעפט. 2.— א טראגיי־שע פאסירונג האט געכטן צעשטערט דין פייערלאכע שימומנג ביים פיקניק אויף דער גרעניץ פון קאסקאטשעוואן און מאַ־ניטאבא, 65 מייל פון דאנען און עטלא־כע מייל פון ראבלין, מאנ., וואוהין 10 טויזנט מענשן פון פארשיידענע טיילן פון לאנד האבן פון די שטאטן זיינען געקו־מען פייערן די פאראייניקונג פון די שליאכן פון די צוויי פראווינצן אינ׳ם אסיניבאין טאל.

סאפ״ט לייט, 26 יאר אלט, פון איפס־ווישע, סאוס דאקאטא, א נאסט ביים פיקניק, ליגט איצט דא אין שפיטאל אין א קריטישן צושטאנד מיט א קויל וואונד אין אירע אינגעווייט, און קאנסטיבל דזש. פירט, ארום 30 יאר, פון דער ראַ־יאל קענעדיען מאונטעד פאליס, יארק־טאנער אפטיילונג, זיצט דא הינטער די גראטעס, אנגעקלאגט אין שיסן די פרוי ביים פיקניק.

ווי מרס. לייט האט, א פארוואונדעטע, דערציילט, האט עס אזוי פאסירט:

זי מיט אור מאן און נאך א גרופע געסט פון די שטאטן האבן אנקומענדיק קיין קאנאדע, איינגעקויפט א היבש ביסל משקה, און זיי האבן פריי געטרונקען. זיי האבן מכבד געווען אויך דעם פאליציסט, וועלכער האט דא אכטונג געגעבן אויף דעם פארקער. דער פאליציסט פירט האט אנגעהויבן פארברייننגען מיט די געסט, און, אפנס אין א שיכור׳ן צושטאנד, האט ער ארויסגענומען דעם רעוואלווער. מרס. לייט האט אנגעהויבן שפאסן באַ־מערקענדיק: „א, איר וועט דאך מיך ניט דערשיסן, נרויסער אינגל!“ פירט האט, א צעהיצטער, דערויף געענטפערט: „איר וועט איבערראשט ווערן, וואס איך קאן נאך אפטאן.“ דערויף האט זי גע־זאגט: „א, איר מאכט שפאס,“ און זי האט אנגעהויבן לאכן. פירט האט דאן אויסגעשאסן, און זי איז געפאלן.

מרס. לייטס מאן זאגט, אז ער האט דאן געקוקט אן א זייט, און האט ניט גע־זעען ווי די טראגעדיע האט פאסירט.

די שיסעריי איז פארגעקומען פונקט דאן, ווען פרעמיער ברעקען האט גע־רעדט, באגריסנדיק די פאסירונג פון די שליאכן פון די צוויי שוועסטער פראַ־ווינגן.

אנדערע באריכטן פון דער פאסירונג דערציילן די מעשה נאנץ אנדערש. דער רעוואלווער זאל האבן צופעליק אויסגע־שאסן, ווען מענשן, וועלכע האבן באַ־מערקט ווי א שיכור׳ער פאליציסט האלט די געפערלאכע געווער אין האנט, האבן געפראוועט אים אנטוועטענען.

ווי עס ווערט באריכטעט פון רעדושיי־נע, איז פירט מיט א יאר צוריק אריינגע־

דאנילא, טאטו און יערעמי גע־פונען „ניט שולדיק“

נייע עקסצעסן באריכטעט פון רומעניע

ווין, סעפט. 2 (איטא).— דאנילא, טאטו און יערעמי, די נאטארישע אנטי־סעמיטישע פירער וואס זיינען ארעס־טירט געווארן, זיינען פונקט ווי קאדרע־אנו, געפונען געווארן „ניט שולדיק“ און זיינען באפרייט געווארן. זיי זיינען אָפּ־געפאלן קיין יאסי איידער די מאניפעס־טאציעס אין קימפאלונג זיינען אויס־געבראכן.

די אונגארישע נייעס אנענטער „פעס־שער לאיד“ באריכטעט נייע אנטיסעמי־טישע עקסצעסן אין א סך פונקטן רומעניע, אבער ניט אויסרעכענענדיק די פלעצער.

אינגלאך זיינען זיך מודה, אז זיי האבן פארברענט אלטן מאן אויף שייטער-הויפן

האטשעסטער, נ. י., סעפט. 1. — דריי אינגלאך צווישן 8 און 11 יאר, — פעט־סי קאלאמבא, פרענק ראמאנא און סעם אנטאניא, — האבן זיך מודה געווען, אז זיי האבן פארברענט אויף טויט דזשיימס רייס, 69 יאר אלט.

רייס, א שיכור׳ער, איז אריין אין א דזשאנק הויף, וואו די קינדער האבן גע־שפילט, און אין עפאלן אז איז אנשלאָ־פען געווארן אונטער א בוים. די קינדער האבן אים צוגעבונדן א פוס מיט דראט צום בוים, האבן געבראכט שפענער און פאפיר מיט וועלכע זיי האבן אים ארום־געלייגט, און האבן עס אונטערגעצונדן און זיינען אנטלאפן. דער אלטער איז פארברענט געווארן אויף טויט.

דערמאָרדעט זיין פרוי און באַ־גייט זעלבסטמאָרד

אמאריל׳א, טעקסאס, סעפט. 1. — א. ד. פען, וועלכער האט דערמאָרדעט זיין פרוי און פארקרי׳פלט זיין זון מיט דיי־נאמיט, יוני 27טן, איז דא אויצט באַ־גאנגען זעלבסטמאָרד אין צעל, וואו ער איז געווען אויף דער קלאגע פון מאָרד, אויפרייסנדיק זיך מיט ניטראַ־גליסעריי, וועלכע ער האט געהאט באהאלטן ארום זיך אין א פלעשעלע.

זיין זעלבסטמאָרד איז ער באגאנגען פונקט צום יאר ווען ער האט ארויסגענו־מען אן אינשורענס פאליסי, ווען די פאַ־ליסי איז געווארן גוט פאר זעלבסטמאָרד, כדי זי קינדער זאלן קאנען קריגן די צען טויזנט דאלאר פון דער פאליסי.

ווי אַס אן ענגלענדער זאָגט וועגן ענגלאנד און ארץ-ישראל

(קענדירזום אין לאנדאן סקעטש)

סוף פון נעכטן

איך האב ניט קיין טראפן אידיש בלוט אין מיינע אדערן, און איך ווייס די פעלערן פון דער ראסע אזוי גוט, און אפשר נאך בעסער ווי אירע מעלות.

איך ווייס אבער אויך, אז זיי זיינען דאס איינציקע פאלק אין דער וועלט, וואס האט באמת ליב ארץ־ישראל ווי א לאנד, אדער וואס קאנען עטוואס מאכן פון דעם דאזיקן לאנד.

איך ווייס, אז אריטע אירן אין פוילן און אנדערשוואו (ווען אלץ איז געזאגט געווארן, איז דא מער אריטקייט צווישן די אירן, ווי צווישן די מייסטע ציווילי־זירטע פעלקער) — האבן צונויפגעשארט זייערע אריטע שקלים צו העלפן בויען א ניי לאנד אין ארץ־ישראל.

איך ווייס, אז זיי האבן געגלויבט אין דעם צוזאג פון אונזער לאנד, און זיי האבן אויך געגלויבט, וואס זיי האבן גע־האט דאס רעכט צו גלויבן, אז ציון וועט ווידער אויפגעבויט ווערן.

און פאלעסטינע האט א דאנק זייער איבערגעבנהייט געמאכט אין די לעצטע צען יאר אזא פארשריט, ווי זג האט זיך געגליטשט אראָפּ־בארג פאר די לעצטע פינף הונדערט יאר. דאס הייסט, זיי האבן אין צען יאר גוט געמאכט די שאדנס פון פינף הונדערט יאר.

ווען מען פרעגט מיך אבער, וואס האט די רעגירונג אין פאלעסטינע, חוץ די אי־דען וואס זיינען געגאנגען אהין, געטאן אין די לעצטע פינף יאר פאר דער אי־דישער נאציאנאלער היים, קאן איך בשום אופן ניט דערמאנען זיך אפילו אויף איין איינציקער היספפולער האנד־לונג פון אמת׳ער וויכטיקייט.

די נאנצע צייט האט די רעגירונג גע־נאסן מיט א שטראָם פון קאלטע וואסער אויף דעם ענטוזיאזם פון די ציונישן.

און דאס הייסט דאך זיכער ניט דער־פיל אונזערע מאנדאטארישע פליכט אין ארץ־ישראל.

* * *

אפילו מענשן וואס זיינען געווייינלאך גוט אינפארמירט, האבן די משונה׳דיק־סטע אידייע וועגן דעם קומט פאר אין ארץ־ישראל.

זיי שטעלן זיך פאר א לאנד, אין וועל־כען אידישע אימיגראנטן קוועטשן ארויס די אראבער. דער פאקט איז, אז די אראבישע באפעלקערונג וואקסט שנעל מיט דער ניער פראספערטעט וואס די אידן האבן גע־בראכט אין לאנד.

זיי מיינען, אז די אידן זעען זיי אראפּ פון זייער באן. דער פאקט איז, אז די אידן באזיצן ניט אין ארץ־ישראל קיין איינציקן אקער לאנד, וואס זיי האבן ניט געקויפט פון די אראבער, געוויינלאך אויף אן אויפגעבלאזענעם „סענטימענ־טאל“ פרייז.

שוין פאר יאר איז קיין אידן ניט דערלויבט געווארן אריינקומען אין לאנד, סיידן אויף א ספעציעלער דערלויבענניש און ווען ער האט ארבעט וואס ווארט אויף אים. קיין איד קאסט ניט דעם לאנד א פעני אין הילף.

מיר זיינען אין דער גליקלאכער לאגע צו קאנען אנטוויקלען דאס לאנד אן וועלכע סא׳ז אויסנאבן, בלויז מיט דער הילף פון די פאנדן וואס ווערן פריי־ווייליק ביינעטראגן א דאנק דער ריין סענטימענטאלער צונעבונדקייט פון׳ם אידישן פאלק צום לאנד פון אברהם, יצחק און יעקב.

דאס פראבלעם איז גרינג, ווען מיר האבן נאר גוטן ווילן און קוראזש.

האבן מיר פארלאָרן די קונסט פון רע־גירן?

האבן מיר מורא צו טאן א גרויסע זאך אויף א גרויסן שטייגער?

* * *

עד כאן דער ארטיקל.

ווי עס איז צו זעען, איז דער ארטיקל געשריבן פון א ריי־בלוטיקן ענגלישן, וועלכער האט ניט, ווי ער זאגט, „קיין טראפן אידיש בלוט אין זיינע אדערן“ און „וועלכער ווייס אפשר מער פון די אידישע חסרונות און פון זייערע מעלות“.

מען קאן דעם שרייבער אזוי ניט חושד זיין אין פארטייאישקייט צו די אידן, פון אים רעדט פשוט ארויס, קאנטיק, די שטים פון׳ם געוויסן פון׳ם ענגלישן פאלק, וועמעס רעגירונגען האבן זייער שטארק געזינדיקט קעגן דעם אידישן פאלק.

עס איז פאר אונז קיינמאל ניט געווען קיין צווייפל, אז די באלפור דעקלאראַ־ציע האט געמיינט און צוגעזאגט א אי־דישע מלוכה אין ארץ־ישראל.

טשערטשילל בארימטער „ווייסער פאפיר“, וואס האט פארטייטשט די באלפור דעקלאראציע אזוי, אז זי מיינט א אידישע נאציאנאלע היים אין ארץ־ישראל, און ניט ארץ־ישראל ווי די אי־דישע נאציאנאלע היים, איז געווען די ערשטע פאלסיפיקאציע פון׳ם פייערלאַ־כען דאקומענט, וואס איז נאכנעפאלגט געווארן און ווערט עד היום נאכגעפאלגט מיט אנדערע פאלסיפיקאציעס און אפּ־לייקונגען פון פארליכטונגען.

„קענדירזום“, אינ׳ם געבראכטן ארטי־קעל, איז א באגלויבטער ערות, אז אונ־זער אויסטייטשונג פון דער דעקלאראַ־ציע איז געווען די ריכטיקע.

אבער וואס העלפט אונז, אז מיר פר־לען זיך גערעכט? קאנען מיר שרייען צום חי וקיים!

„דעאלע פאליטיק“ ווייס פארט ניט פון קיין יושר און פון קיין גערעכטי־קייט, נאר פון נוצן. פארדערט זיך עס צוליב נוצן, „טייטשט מען אויס“ פייער־לאכע פארפליכטונגען אזוי, אז עס זאל פון זיי גארנישט ניט בלייבן.

האבן מיר נאך אן עולה קעגן דער וועלט, — זיכער ניט די ערשטע . . .

פאליציסט, אין שיכור׳ן צושטאנד, זאל האבן געפייערט די קויל ווען זי האט געמאכט א שפאס אויף דין חשבון. — שיסעריי קומט פאר ווען פרעמיער ברעקען אדרעסירט צען-טויזנט קעפיקן עולם.

טראָן אין דער דינסט פון דער מאונ־טער פאלס, און זיין אויפפירונג איז גע־ווען מוסטערהאפט. ער איז אנב א שיי־נער און געזונטער יונג.

ווען זיינע חברים פאליציסטן האבן אים ארעסטירט און אנטוואפנט, האט ער ניט ארויסגעוויזן קיין שום ווידערשטאנד און ער איז קאנטיק אליין געווען דער־שיטערט פון זיין טאט.

(..)

׳פאלאשטין׳ ענטפערט דר. ווייצמאן

אראבישע צייטונג וויל ניט הערן פון אראביש-אידישער מלוכה

ירושלים, סעפט. 2 (איטא).— די אראבישע צייטונג „פאלאשטין“, וויל ניט הערן פון אן אראביש־אידישער מלוכה אין ארץ־ישראל. ענטפערנדיק אויף דר. ווייצמאנס דערקלערונג, זאגט די צייט־טונג: „פאלעסטינע איז אן אראביש לאנד, און מיר פארלאנגען אן אראבישע און ניט אן אראביש־אידישע מלוכה. די צייטונגסן מוזן דאס באגרייפן אדער ׳פלאצן׳.

באוואוסטער רבי פארגיפטעט פון ניט-פרישע פיש

ירושלים, סעפט. 2 (איטא).— רבי מנחם אונערבאך, איינער פון די הינע פראמינענטסטע רבנים, זיבעציק יאר אלט, איז נעשטארבן, פארגיפטעט פון ניט־פרישע פיש.

סאָוועטישער „ארט“ איז ליקווידירט געווארן

דער סאָוועטישער „ארט“, וועלכער האט אנב גארנישט ניט צו טאן מיט דעם אויסלענדישן „ארט“, איז ליקווידירט גע־ווארן די וואך, לויט א באריכט פון מאָס־קווע.

די ליקווידאציע איז א רעזולטאט פון לאנגן און פארבייטערן קאמף וואס איי־ניקע אידישע קאמוניסטישע פירער האבן אנגעפירט. זיי האבן פארלאנגט, אז די „ארט“ אקסיווויטעטן זאלן אריינגיין אין דעם קרייז פון די ארבעטן פון׳ם „אזעט“, זיינס דער „אזעט“, וועלכער איז צוריקגע־צויגן געווארן פון אלגעמיינער טעטיקייט, באשריינגענדיק אים צו בירא־בידזשא־נער ארבעט. האט פאקטיש ניט געהאט וואס צו טאן.

(:::)

אקציאנס קאמיטעט וועט באַ־שטימען 1,335,000 דאָל. פאר פאלעסטינער קאלאניזאציע צוועקן

בערלין, סעפט. 2 (איטא).— דער־יער־לאכער בורזשעט וואס דער צייונסטישער אקציאנס קאמיטעט האט גוטגעהייסן, האט באשטימט 1,335,000 דאָלאר פאר קאלאניזאציע צוועקן אויף אין צו באַ־פעסטיקן די עקזיסטירנדע קאלאניעס.

די אנדערע טיילן פון בודזשעט זיינען פאנאנדערגעטיילט אזוי: 235,000 דאָ־לאר פאר אימיגראציע, 45,000 דאָלאר פאר ארבעטער טעטיקייטן, 155,000 דאָ־לאר געזונטהייט, 360,000 דאָלאר פאר דערציאונג, 1,080,000 דאָלאר פאר אפּ־צאלן חובות, 105,000 דאָלאר פאר הור־צאות פון דער פאלעסטינער צייונסטי־שער עקזעקוטיווע.

פאלעסטינער רעגירונג הויבט אָן איינצומאָנען קאָלעקטיווע שטראָפן פון חברון

ירושלים, סעפט. 2 (איטא).— די רע־גירונג האט אנגעהויבן איינצומאָנען די ער־שטע צאָלונג פון די קאָלעקטיווע שטראָפן אויפגעלייגט אויף די חברונ׳ער אראבער פאר די ראיאָטן. יעדער איינוואוינער וועט מוזן צאָלן 667 מילס שטייער יעדן יאר פאר די קומענדיקע פינף יאר.

(..)

ווילן ניט באשטראָפן עסטריי־כישע אנטיסעמיטישע באַ־קאָט אגיטאציע

ווין, סעפט. 2 (איטא).— די הויפּ־פראקוראָרן פון זאלצבורג און אינסבריק האבן צוריקגעוויזן די אפילס פון פאר־באנד פון עסטרייכישע אינדן קעגן דער אנטיסעמיטישער באיקאט אגיטאציע פון דעם האקענקרייצלערישן וואכנבלאט „איין“. דער פארבאנד האט געפאָדערט, אז מען זאל פארבאטן דרע צייטונג צו דרוקן אלע וואך לינגערישע ארטיקלען מיט גרויסע בוכשטאבן וועגן דעם, אז דייטשן קוינפן ניט אין אידישע קראמען.

די פראקוראָרן האבן אבער געפאָדערט, אז מען האט פארבאטן דער צייטונג צו גרונד פאר באשטראָפן די צייטונג, כאטש דער העכסטער געריכט האט באשלאָסן, אז אזא אגיטאציע איז באשטראָפבאר.

דער אָרגאן פון פארבאנד פון די עסט־רייכישע אידן, בערענט אַ באריכט וועגן דעם ענין און פרעגט: וואָלטן די פראָ־קוראָרן עגלאך געהאנדלט, ווען אידישע צייטונגען פאָדערן אויף צו באיקאטירן קריסטן?

(::)

באוואוסטער אידישער לערנטער געשטאָרבן

בערלין, סעפט. 2 (איטא).— פראָפעס־סאָר עדוארד מאיער איז דא געשטאָרבן אין עלטער פון 75 יאר.

דער פארשטאָרבענער איז געווען פראָ־פעסאָר פון געשיכטע אין בערלינער אר־ניווערסיטעט און א וועלט־באַרימטער היסטאָריקער. ער האט אָנגעשריבן צוויי אנדערש, א מוסטער־ווערק וועגן דעם אנ־הויב פון דער אידישער געשיכטע.

נעזעלשאפטלאכער קאָלענדאר

מיטוואָך, סעפטעמבער 3

אלגעם. פארזאמ. באריכטן און וואָלן פון מוטער־פאראיין פון פרי׳שול; א פאר ווערטער פון י. זיפער (פרינציפאל), 8.30 אוונט, אין שול.

פארזאמ. פון בנות שלום סאסייטי, 8.30 אוונט, אין שטיינאָ האל.

אלגעם. פארזאמ. פון איקאר׳ 8.30 אוונט, אין פרייהייט־טעמפל.

יערלאכע פארזאמ. פון ווייפּעג טשאפטער הדסה, 8.30 אוונט, אין ציון זאל. באריכטן, וואָלן און רייכע לימע־ראריש־מוזיקאלישע פראגראם.

פרייטאג, סעפט. 5

סייקינס 5טער יאר־צייט, פראמינענטע רעדנער, 9 אוונט פונקט, אין ציון זאל, אויפזיכט הנער העובד.

זונטאג, סעפטעמבער 7

„טער־טאג“ פון כנסת ישראל סיסטער.

אן אלגעמיינע פארזאמ. פון חברה לינת הצדק אין דער נייער תלמוד תורה, צימער 1, 2.30 נ. מ. פונקט.

מאָנטאָג, סעפט. 8

אלגעם. פארזאמ. פון כנסת־ישראל סיסטערהוד 8.30 אוונט, אין ת״ת. דר. בוק וועט ריידן.

זונטאָג, סעפט. 14

טעג־טאג פאר׳ן הנער־העובד אין א״י.

סיום התורה ביי מר. און מרס. מ. טעסלער, 671 סטעלא עווג. ספר פאר תפארת ישראל שול.

טעג־טאג פאר׳ן מאונט כרמל קליניק. אויפזיכט ליידים אקזיליערי מ. כ. ק.

(::)

רבי זילבערשטיינס זכרונות

צוליב פערזענלאכע סבות, האט רבי זילבערשטיין היינט ניט געקאנט אריינגעבן די פארזעצונג פון זיינע זכרונות. די קומענדיקע פארזעצונג וועט פארעפנטלאכט ווערן קומענדיקן פרייטאג.

קראוז, עלטסטער איד. זשורנאליסט, טויט

ווין, סעפט. 2 (איטא).— יעקב קראוז, עלטסטער אידישער זשורנאליסט אין צענטראלער אייראָפּע, איז דא געשטאָר־בען אין עלטער פון 64 יאר.

קראוז האט רעדאקטירט א צאל אידי־שע צייטונגען אין עסטרייך און אין אונ־גארן. ער איז געווען א פיאָנער פון אי־דישן נאציאנאליזם אין צענטראלער אייר־אָפּע און האט ארויסגעגעבן א צאל בראָ־שורן איבער דער אידישער פראגע.

וואַרשע, סעפט. 2 (איטא).— שרה מארקוסאוו, טאָכטער פון׳ם „לסדן, דעם קאָבריגער רבי נח־חיים לעווין, איז גע־פונען געווארן אין דערמאָרדעט אויף א מיסטעריעזן אופן אין איר היים, אויף נאלעווסקי.

מאר. מארקוסאוו האט פריער גע־וואוינט עטלאכע יאר אין אמעריקע, און מיט 10 יאר צוריק האט זי זיך גע׳נט מיט איר מאן. פאר א צאל יארן האט זי זיך באשעפטיקט מיט געבן העברייאישע לעקציעס, און לעצטנס האט זי פארדוג־גען דירות צו דער אונטערוועלט.

(..)

רבי פרענק צוריק אין שטאָט

רבי סאָלאמאָן פרענק

רבי סאָלאמאָן פרענק האט זיך היינט צוריקגעקערט אהיים פון זיין וואקאציע רייזע.

העלדישע פראנצויזישע לופט-פליער אויפ׳ן וועג קיין אמעריקע

פאריז, סעפט. 1.— קאפיטאן דיזואן נאכדעם ווי זיי האבן פארלאָזן פאריז. קאסטע, מי טזיין באגליטער מארים דער עראָפּלאן קאן אנקומען היינט אוונט בעלאנט, זיינען היינט ביינאכט איבער׳ן קין ניו־יארק, אויב אלץ זאל גיין כשורה.

(::)

רייז מיידלאך טרעמפּס אין מענערשע קליידער פארהאלטן

פארט־ארטור, אנט. סעפט. 2.— צוויי־שען די „האבאס“ וואס די פאליציי האט דא ארעסטירט זיינען געווען דריי מיידל־לאך, 15, 17 און 19 יאר אלט, אנגעטאן אין מענערשע קליידער. זיי זיינען פאר־האלטן געווארן אויף א צוג אין וויהיים־ריווער, וואו זיי האבן גע׳נב׳עט א ריי־זע. זיי זיינען פאראורטיילט געווארן צו 30 טעג געפענגניש יעדע.

ערנסטער צוזאמענסטוים צווישן פאַ־ליציי און ארבעטער אין דער אונגארישער הויפטשטאט

בודאפעסט, אונגארן, סעפט. 2.— פופציק טויזנט קאמוניסטיש געשטימטע ארבעטער האבן געכטן אנגעפירט א קאמף קעגן פינף טויזנט פאַלי־ציסטן און זשאנדארמען אויף די גאסן פון בודאפעסט.

דער רעזולטאט פון׳ם געשלעג, לויט אן אפיציעלן באריכט, איז: 1 טויט, 79 פארוואונדעט און 300 צעשלאגן. אומ־אפיציעל ווערט אבער באריכטעט, אז נאך עטלאכע ארבעטער זיינען געטויט געווארן און אז די צאל פארוואונדעטע איז א סך גרעסער.

ווי דאס אינערן מיניסטעריום אנאנ־סירט, איז אדרענונג איינגעשטעלט גע־ווארן און מיטלען זיינען אנגענומען גע־ווארן קעגן א צווייטן אויסברוך.

131 פון די ראיאטערס זיינען ארעס־טירט געווארן. פון די ערנסט פארוואונ־דעטע זיינען 7 געווען פאליציסטן.

דער אויסברוך איז געקומען, ווען די ארבעטער, איינגארירנדיק דעם פארבאט פון דער פאליציי, האבן דורכגעפירט אונ־טער אויפזיכט פון די סאציאליסטן א ריי־זיקע העמאנסטראציע צו פראטעסטירן קעגן דער ארבעטסלאזיקייט און די נידע־ריקע שכירות.

קלעגערע צוזאמענשטויסן צווישן פאַ־ליציי און ארבעטער ווערן אויף באַליכ־טעט פון אנדערע פונקטן פון אונגארן.

אויסגראבונגען אין קרית-ספר באשטעטיקן געשיכטע ווי דערציילט אין ביבל, זאגט געלערנטער

ראבי האט זיך באטייליקט אין די קרית-ספר אויסגראבונגען

דר. נעלסאן גלוק, פון היברו יוניאָן קאלעדזש, סינסינאטי, איז געווען א מיט־גליד פון דער עקספעדיציע וואס האט אויסגעגראבן די אור־אלטע שטאט קרית־ספר, וועלכע איז אויף געווען באקאנט מיט׳ן נאמען דביר.

צום לעצטן מאל איז די שטאט פאר־בראנט געווארן פון נבוכדנצר׳ן. דער גע־לערנטער באמערקט אבער, אז נבוכדנצר האט פון דער שטאט ניט זיינען גע־פונען געווארן געשטעמפלט הענטלאר פון קריגלאך, וואס האבן געדינט פאר שטיי־ער קבלות פון׳ קעניג יהוקים, וועלכער האט געקעניגט עטלאכע יאר פאר׳ן חור־בן.

די אויסגראבונגען, זאגט דר. קייל, ציי־גען, אז די געשיכטע וועגן אברהם און לוט שטאמט ניט פון חזקיהו׳ס צייטן, ארום 700 - 600 יאר פאר דער איצטי־קער צייט־רעכענונג, ווי אייניקע ביבל פארשער מאכן די הנחה, — נאר פון א סך אן עלטערן פעריאד.

דר. קייל דערווייזט דאס דערמיט, וואס אין דער שטאט פון די צייטן פון די קעניגן פון יהודה זיינען די׳ הייזער געווען אן טירן נאר מיט ארקעס און פאר־האנגען, וואס ווייזט, אז די באפעלקע־רונג האט דאן ניט מורא געהאט פאר קיין איבערפאלער. אין אזא פעריאד האט ניט געקאנט געשאפן ווערן אזא לענגע־דע, ווי די געשיכטע פונ׳ם איבערפאל פון די אנשי סדום אויף לוט׳ן, וועלכער האט באהאלטן די מלאכים וואס זיינען געקומען צו אים, פארשפארנדיק די טירן, — ווייל קיין טירן האט מען דאן בכלל ניט באנוצט. אין דער עלטערער שטאט אבער, וואס שטאמט פון די צייטן פון אברהם און לוט, זיינען די הייזער, ווי עס איז צו זעען פון די חורבות, געווען יא באפעסטיקט מיט שטארקע טירן, קאנ־טיק געמאכט צו באשיצן זיך פון אן אנ־פאל.

דר. קייל זאגט, אז ער האפט צו באַ־נייען די אויסגראבונגען אין יאר 1932, צו קריגן ווייטערדיקע אינפארמאציעס.

אקאָ, עלטסטער איד. זשורנאליסט, טויט

ווין, סעפט. 2 (איטא).— יעקב קראוז, עלטסטער אידישער זשורנאליסט אין צענטראלער אייראָפּע, איז דא געשטאָר־בען אין עלטער פון 64 יאר.

קראוז האט רעדאקטירט א צאל אידי־שע צייטונגען אין עסטרייך און אין אונ־גארן. ער איז געווען א פיאָנער פון אי־דישן נאציאנאליזם אין צענטראלער אייר־אָפּע און האט ארויסגעגעבן א צאל בראָ־שורן איבער דער אידישער פראגע.

וואַרשע, סעפט. 2 (איטא).— שרה מארקוסאוו, טאָכטער פון׳ם „לסדן, דעם קאָבריגער רבי נח־חיים לעווין, איז גע־פונען געווארן אין דערמאָרדעט אויף א מיסטעריעזן אופן אין איר היים, אויף נאלעווסקי.

מאר. מארקוסאוו האט פריער גע־וואוינט עטלאכע יאר אין אמעריקע, און מיט 10 יאר צוריק האט זי זיך גע׳נט מיט איר מאן. פאר א צאל יארן האט זי זיך באשעפטיקט מיט געבן העברייאישע לעקציעס, און לעצטנס האט זי פארדוג־גען דירות צו דער אונטערוועלט.

(..)

רבי פרענק צוריק אין שטאָט

רבי סאָלאמאָן פרענק

רבי סאָלאמאָן פרענק האט זיך היינט צוריקגעקערט אהיים פון זיין וואקאציע רייזע.

נעזעלשאפטלאכער קאָלענדאר

מיטוואָך, סעפטעמבער 3

אלגעם. פארזאמ. באריכטן און וואָלן פון מוטער־פאראיין פון פרי׳שול; א פאר ווערטער פון י. זיפער (פרינציפאל), 8.30 אוונט, אין שול.

פארזאמ. פון בנות שלום סאסייטי, 8.30 אוונט, אין שטיינאָ האל.

אלגעם. פארזאמ. פון איקאר׳ 8.30 אוונט, אין פרייהייט־טעמפל.

יערלאכע פארזאמ. פון ווייפּעג טשאפטער הדסה, 8.30 אוונט, אין ציון זאל. באריכטן, וואָלן און רייכע לימע־ראריש־מוזיקאלישע פראגראם.

פרייטאג, סעפט. 5

סייקינס 5טער יאר־צייט, פראמינענטע רעדנער, 9 אוונט פונקט, אין ציון זאל, אויפזיכט הנער העובד.

זונטאָג, סעפטעמבער 7

„טער־טאג“ פון כנסת ישראל סיסטער.

אן אלגעמיינע פארזאמ. פון חברה לינת הצדק אין דער נייער תלמוד תורה, צימער 1, 2.30 נ. מ. פונקט.

מאָנטאָג, סעפט. 8

אלגעם. פארזאמ. פון כנסת־ישראל סיסטערהוד 8.30 אוונט, אין ת״ת. דר. בוק וועט ריידן.

זונטאָג, סעפט. 14

טעג־טאג פאר׳ן הנער־העובד אין א״י.

סיום התורה ביי מר. און מרס. מ. טעסלער, 671 סטעלא עווג. ספר פאר תפארת ישראל שול.

טעג־טאג פאר׳ן מאונט כרמל קליניק. אויפזיכט ליידים אקזיליערי מ. כ. ק.

(::)

רבי זילבערשטיינס זכרונות

צוליב פערזענלאכע סבות, האט רבי זילבערשטיין היינט ניט געקאנט אריינגעבן די פארזעצונג פון זיינע זכרונות. די קומענדיקע פארזעצונג וועט פארעפנטלאכט ווערן קומענדיקן פרייטאג.

קיין רייבונגען צווישן ציוניסטן און ניט ציוניסטן אין אנענטור

בערלין, סעפט. 2 (איטא).— די דיס־קוסיעס ביי דער זיצונג פון דער אדמי־ניסטראטיווער קאמיסיע פון דער אידי־שער אגענטור דארף ניט נענומען ווערן; ווען זיי איינג ארויס א פולשטענ־דיקע הארמאניע צווישן די ציוניסטן און ניט־ציוניסטן אין דער אגענטור.

די ציוניסטן זיינען געווען; די קריטי־קער פון דער טעטיקייט פון דער אגענ־טור, אבער זיי האבן אויסגעמידן שארפע אויסדרוקן און האבן זיך באנוגנט מיט אנציינג געוויסע פאיזיטיוו רעקאמענדא־ציעס, ווען וואלט נעדארפט עטוואס ווערן און איז נאך ניט געטאן געווארן אין ארץ ישראל פון דער אידישער אגענטור.

אפילו די שארפסטע קריטיקער האבן באטאנט, אז דאס ערשטע יאר פון דער אידישער אגענטור דארף ניט נענומען ווערן פאר א קריטעריאן, ווען זאל קאנען ארויסגעבן אן ענדגילטיקן אורטייל וועגן איר. זיי האבן אבער געווארנט, אז אויב די ניט־ציוניסטן פון דער אגענטור וועלן ניט אנטוויקלען א שנעלערן אימפּעט אין דעל ארבעט, דאן וועט דער נאצער אי־דישער ישוב אין ארץ־ישראל זיין אין גע־פאר פון סטאגנאציע, פון אפּשטעלן זיין וואוקס.

(::)

׳פאלאשטין׳ ענטפערט דר. ווייצמאן

אראבישע צייטונג וויל ניט הערן פון אראביש-אידישער מלוכה

ירושלים, סעפט. 2 (איטא).— די אראבישע צייטונג „פאלאשטין“, וויל ניט הערן פון אן אראביש־אידישער מלוכה אין ארץ־ישראל. ענטפערנדיק אויף דר. ווייצמאנס דערקלערונג, זאגט די צייט־טונג: „פאלעסטינע איז אן אראביש לאנד, און מיר פארלאנגען אן אראבישע און ניט אן אראביש־אידישע מלוכה. די צייונסטן מוזן דאס באגרייפן אדער ׳פלאצן׳.

באוואוסטער רבי פארגיפטעט פון ניט-פרישע פיש

ירושלים, סעפט. 2 (איטא).— רבי מנחם אונערבאך, איינער פון די הינע פראמינענטסטע רבנים, זיבעציק יאר אלט, איז געשטארבן, פארגיפטעט פון ניט־פרישע פיש.

סאָוועטישער „ארט“ איז ליקווידירט געווארן

דער סאָוועטישער „ארט“, וועלכער האט אנב גארנישט ניט צו טאן מיט דעם אויסלענדישן „ארט“, איז ליקווידירט גע־ווארן די וואך, לויט א באריכט פון מאָס־קווע.

די ליקווידאציע איז א רעזולטאט פון לאנגן און פארבייטערן קאמף וואס איי־ניקע אידישע קאמוניסטישע פירער האבן אנגעפירט. זיי האבן פארלאנגט, אז די „ארט“ אקסיווויטעטן זאלן אריינגיין אין דעם קרייז פון די ארבעטן פונ׳ם „אזעט“, זיינס דער „אזעט“, וועלכער איז צוריקגע־צויגן געווארן פון אלגעמיינער טעטיקייט, באשריינגענדיק אים צו בירא־בידזשא־נער ארבעט. האט פאקטיש ניט געהאט וואס צו טאן.

(:::)

אקציאנס קאָמיטעט וועט באַ־שטימען 1,335,000 דאָל. פאר פאלעסטינער קאָלאָניזאציע צוועקן

בערלין, סעפט. 2 (איטא).— דער־יער־לאכער בורזשעט וואס דער צייונסטישער אקציאנס קאמיטעט האט גוטגעהייסן, האט באשטימט 1,335,000 דאָלאר פאר קאָלאָניזאציע צוועקן אויף אין צו באַ־פעסטיקן די עקזיסטירנדע קאָלאָניעס.

די אנדערע טיילן פון בודזשעט זיינען פאנאנדערגעטיילט אזוי: 235,000 דאָ־לאר פאר אימיגראציע, 45,000 דאָלאר פאר ארבעטער טעטיקייטן, 155,000 דאָ־לאר געזונטהייט, 360,000 דאָלאר פאר דערציאונג, 1,080,000 דאָלאר פאר אפּ־צאלן חובות, 105,000 דאָלאר פאר הור־צאות פון דער פאלעסטינער צייונסטי־שער עקזעקוטיווע.

פאלעסטינער רעגירונג הויבט אָן איינצומאָנען קאָלעקטיווע שטראָפן פון חברון

ירושלים, סעפט. 2 (איטא).— די רע־גירונג האט אנגעהויבן איינצומאָנען די ער־שטע צאָלונג פון די קאָלעקטיווע שטראָפן אויפגעלייגט אויף די חברונ׳ער אראבער פאר די ראיאָטן. יעדער איינוואוינער וועט מוזן צאָלן 667 מילס שטייער יעדן יאר פאר די ק